

اثر تغییر اقلیم بر عملکرد کشت گندم دیم

www.ketab.ir

تالیف:

مژگان حسنوند

مصطفی حسنوند

سرشناسه: حسونود، مژگان، ۱۳۵۸ -

عنوان و نام پدیدآور: اثر تغییر اقلیم بر عملکرد کشت گندم دیم / تالیف مژگان حسونود، مصطفی حسونود. - مشخصات نشر: تهران : انتشارات ماهواره، ۱۴۰۰. - مشخصات ظاهری: ۱۳۲ ص. : مصور (بخشی رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، نمودار (رنگی). شابک: ۹-۴۴۵-۲۶۶-۶۲۲-۹۷۸-وضعیت فهرست نویسی: فیبا- یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۳۱ - ۱۳۲. موضوع: گندم -- ایران -- کاشت -- نمونه پژوهی - Wheat - دیم کاری -- ایران -- Case studies -- Iran -- Planting -- تغییرات اقلیمی -- ایران -- Case studies -- Dry farming -- نمونه پژوهی - شناسه افزوده: حسونود، مصطفی، Case studies -- Iran -- Climatic changes -- نمونه پژوهی - رده بندی دیویی: ۶۳۳/۱۱۰۹۵۵-شماره SB رده بندی کنگره: ۱۳۷۱۱۹۱-مصطفی، کتابشناسی ملی: ۸۶۸۶۵۳۵-اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

اثر تغییر اقلیم بر عملکرد کشت گندم دیم

تالیف: مژگان حسونود - مصطفی حسونود

ناشر: ماهواره

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۴۰۰

شابک: ۹-۴۴۵-۲۶۶-۶۲۲-۹۷۸

تیراژ: ۱۰۰ جلد

قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان

تماس با انتشارات: ۰۲۱۳۳۷۰۱۳۹۹ - ۰۹۱۰۶۱۹۵۵۰۳

mahvareh.pub@gmail.com

از شاعران و نویسندگان عزیز در زمینه چاپ آثار خود دعوت می‌شود
به مجموعه انتشارات بین المللی ماهواره بپیوندند.

مسئولیت صحت مطالب و پاسخگویی به شکایات های حقوق مادی و معنوی کتاب
بر عهده نویسندگان است.

کلیه حقوق محفوظ است.

ماده ۲۳ قانون حمایت از مولفان و مصنفان - هرکس تمام یا قسمتی از اثر دیگری را که مورد حمایت این قانون است به نام خود یا به نام پدید آورنده بدون اجازه او و یا عالماً عامداً به شخص دیگری غیر از پدید آورنده نشر یا بخش یا عرضه کند به حبس تادیبی از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.

فهرست کتاب

عنوان.....	صفحه.....
فصل ۱: کلیات.....	۱.....
۱-۱- مقدمه.....	۳.....
۲-۱- بیان مسأله.....	۳.....
فصل ۲: مبانی و مطالعات پایه‌ای کشت گندم.....	۷.....
۱-۲- گندم و گیاهشناسی آن.....	۹.....
۱-۱-۲- مورفولوژی گندم.....	۱۰.....
۲-۲- مراحل رشد و نمو گندم.....	۱۲.....
۱-۲-۲- کاشت.....	۱۲.....
۲-۲-۲- جوانه زنی.....	۱۲.....
۳-۲-۲- سبز شدن و نمو گیاهچه.....	۱۳.....
۴-۲-۲- پنجه زنی.....	۱۴.....
۵-۲-۲- سنبله جینی.....	۱۶.....
۶-۲-۲- آبستنی.....	۱۸.....
۷-۲-۲- ظهور سنبله.....	۱۸.....
۸-۲-۲- گلدهی.....	۱۹.....
۱۰-۲-۲- خمیری شدن دانه.....	۲۱.....

۲۲	۱۱-۲-۲- رسیدن فیزیولوژیکی
۲۳	۱۲-۲-۲- رسیدگی کامل
۲۴	۳-۲- تاریخچه گندم
۲۵	۴-۲- ارقام گندم
۲۶	۵-۲- شرایط مناسب برای رشد گندم:
۲۷	۱-۵-۲- آب و هوای مناسب برای رشد گندم
۲۷	۲-۵-۲- نقش پارامترهای اقلیمی در رشد گندم
۳۰	۶-۲- مدل‌های پیش بینی عملکرد محصولات کشاورزی
۳۲	۷-۲- پیش بینی با استفاده از سایر روش ها
۳۳	۸-۲- مدل رگرسیون و مفهوم آن
۳۸	۱-۹-۲- موارد استفاده از معادلات رگرسیون
۳۹	۱۰-۲- معیارهای ارزیابی در گزینش متغیرها
۴۳	فصل ۳: ابزار و روش های اجرایی در منطقه خرم آباد
۴۵	۱-۳- موقعیت جغرافیایی
۴۶	۲-۳- زمین شناسی
۴۶	۳-۳- توپوگرافی شهرستان خرم آباد
۴۷	۴-۳- خاک خرم آباد
۴۸	۵-۳- شیب شهرستان خرم آباد
۵۰	۶-۳- پوشش گیاهی
۵۱	۷-۳- تأثیر ارتفاعات بر اقلیم منطقه
۵۲	۸-۳- آب و هوا
۵۳	۱-۸-۳- توده های هوای مؤثر بر منطقه مورد مطالعه
۵۳	۲-۸-۳- توده های هوای زمستانه

امروزه علوم مختلف به منظور دستیابی به بهترین نتایج نیاز به راهکاری که مشکل از چند علم باشد، دارند و به همین جهت اقلیم کشاورزی می‌تواند راهبردی کاربردی به منظور انتخاب بهترین شرایط کشت محصولات مختلف باشد. گسترش جمعیت انسانی و نیاز مبرم به محصولات زراعی مختلف و از طرف دیگر وجود شرایط اقلیمی متفاوت در جهان امروز باعث مشکلاتی برای انسانها گشته است. به همین دلیل انتخاب بهترین نوع محصول در نقاط مختلف که با شرایط آب و هوایی هر منطقه با کمترین ریسک سازگار باشد و بتواند به رشد مطلوب خود ادامه دهد به منظور کسب مطلوبترین نتایج، بسیار ضروریست. گندم یکی از غلات مورد توجه بشر از ایام گذشته بوده است و به دو صورت دیم و آبی کشت می‌شده است. گندم دیم به سبب شرایط و ویژگیهای اقلیمی مورد توجه بوده و بنابر شرایط منطقه قابلیت رشد داشته است. حال آنکه تغییرات اقلیمی می‌تواند در رشد این محصول در یک منطقه تأثیرگذار باشد و با تغییرات محیط این شرایط نیز تغییر خواهد نمود، بنابراین شناخت عوامل اقلیمی مؤثر در رشد گونه‌های مختلف گندم دیم می‌تواند کمک شایانی به کشاورزان کند و این مطلب با توجه به شرایط اقلیمی ایران برای کشت محصول گندم دیم و بهترین بهره‌وری از این غله ارزشمند حائز اهمیت است و باید به آن توجه خاصی مبذول گردد.

۱-۲- بیان مسأله

اقلیم از واژه یونانی کلیم گرفته شده و به طور کلی عبارت است از: شرایط غالب هوا در دراز مدت. در واقع اقلیم یک مکان، از مجموعه عناصر و عوامل تشکیل شده است که نسبت تغییرات عناصر به عوامل اقلیمی بیشتر می‌باشد که برآیند آنها شرایط خاصی را از لحاظ آب و هوا ایجاد می‌کند که معرف مکان خاص خود می‌باشد. (علیجانی، ۱۳۸۳، ۵)

فعالتهای روزمره ی بشر در ۲ قرن اخیر باعث تغییراتی در روند عوامل اقلیمی کره زمین شده و به تبع آن شرایط زندگی انسان ها و سایر موجودات زنده را نیز تحت تأثیر خود قرار داده است. بر اساس تعاریف ذکر شده، اقلیم، شرایط متوسط آب و هوا برای محدوده‌های ویژه و یک دوره

خاص است و یکی از چالشهای قرن ۲۱ میلادی موضوع نوسانات و تغییرات اقلیمی است (هالم^۱ و همکاران، ۱۹۹۹).

افزایش جمعیت کره زمین که باعث تغییر کاربری زمین، تخریب جنگلها، افزایش فعالیت‌های کشاورزی و دامداری و تولید ضایعات جامد و مایع شده، پیامدهایی گوناگون به همراه داشته است، که پدیده تغییر اقلیم یکی از آنها است. براساس تعریف هیئت بین دولتی تغییرات آب و هوایی (IPCC)^۲، تغییر اقلیم، عبارت است از تغییر برگشت ناپذیر در متوسط شرایط آب و هوایی یک منطقه نسبت به رفتاری که در طول یک افق زمانی بلندمدت از اطلاعات مشاهده یا ثبت شده در آن منطقه مورد انتظار است (هیئت بین دولتی تغییرات آب و هوایی ۲۰۰۷).

کوچکی و همکاران (۱۳۸۴)، با اجرای مدل‌های گردش عمومی برای سال‌های ۲۰۲۵ و ۲۰۵۰ میلادی به این نتیجه رسیدند، که در ایران در تمامی ایستگاه‌های مورد بررسی افزایشی در میانگین درجه حرارت اتفاق می‌افتد و براین اساس در طی ۲۵ و ۵۰ سال آینده شاهد گرمایش عمومی کشور خواهیم بود، نتایج نشان می‌دهد که میزان افزایش دما در ماه‌های بهار و تابستان بیشتر از پائیز و زمستان است و میزان افزایش دما از شمال به جنوب و از غرب به شرق کشور روند بیشتری را نشان می‌دهد.

در طول تاریخ حیات کره زمین تغییرات اقلیم همواره تأثیرات مثبت و منفی را به همراه خود داشته و این مسئله بر روند زندگی انسانها و موجودات زنده تأثیرگذار بوده است. امروزه با رشد تکنولوژی و به مدد دستگاههای پیشرفته و علمی، میتوان تغییرات اقلیمی و روند آن‌ها را بررسی و از آن در جهت بهره‌مندی بیشتر از شرایط حاصله استفاده نمود.

باید توجه داشت که تغییرات اقلیمی و نیاز روزافزون بشر به تولیدات ارگانیک گیاهی و جانوری در مناطق مختلف، باید با شناخت تأثیرات اقلیمی و انتخاب گیاهان مناسب برای رشد در مناطق مختلف با توجه به شرایط آب و هوایی هر منطقه (بارش، دما و ...) حداکثر بهره‌وری از این شرایط خاص را مبذول داشت، تا کمترین آسیب به انسان و محیط پیرامونش وارد شود و در نتیجه شرایط زندگی راحت‌تر و به تبع آن باعث جلوگیری از خالی شدن مناطق سکونتگاهی خواهد

^۱ . Hulme et al

^۲ . Intergovernmental Panel on Climate Change

شد. به همین جهت در بحث اقلیم کشاورزی میتوان از پتانسیل های حاصله از تغییرات اقلیمی در جهت بهبود شرایط کشت و انتخاب دقیقتر به جهت زمان و مکان و نوع محصول کشاورزی اقدام نمود.

در همین راستا باید نمونه های مختلف گیاهی متناسب با این تغییرات، انتخاب و در زمان مناسب مورد استفاده قرار گیرند. محصولات زراعی خاصی بر روند زندگی مردم تأثیر گذارند و یکی از مهم ترین آنها، گندم است. با توجه به آنکه استان لرستان و شهر خرم آباد در منطقه ای کوهستانی واقع شده است، با داشتن پتانسیل های آب و هوایی واجد شرایط مناسب کشت این محصول به صورت دیم می باشد ولی در در این تحقیق سعی بر آن است که اثرات تغییر اقلیم و عوامل اقلیمی را بر روی محصول گندم در شهر خرم آباد در طول دوره آماری ۶۰ ساله در شهر خرم آباد را مورد بررسی قرار دهیم.